

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

İklim Dostu Çiftlikler Danışma Toplantısı 7 Mart 2024, İzmir

Toplantı Notları

İZMİR'DE TARIMIN İKLİM DEĐİŐİKLİĐİNE UYUMU İLE İLGİLİ SORUNLAR

1. İklim krizi kaynaklı üretimi ve üreticiyi etkileyen sorunlar
2. Tarımsal üretim ile ilgili sorunlar
3. Tarımın yapısal sorunları
4. Pazarlama ile ilgili sorunlar
5. Çiftçi örgütlenmesi ve katılımçılık sorunları

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

SORUNLAR

1. İklim Krizi Kaynaklı Üretimi ve Üreticiyi Etkileyen Sorunlar

- Kuraklık dönemlerinde ve ortalama sıcaklıklarda artış
- Aşırı yağışlar ve beklenmedik hava olaylarının sık ve şiddetli yaşanması, bunların üretime/verime etkisi
- İklimde zamansız dalgalanmalar sonucu üretim takvimindeki kaymalar/değişimler
- Yer altı ve yer üstü su seviyelerinin azalması, bozulan su döngüsü, özellikle İzmir ve çevresinde yaşanan su stresi; yer altı su seviyesi deniz seviyesinin altına indikçe denize yakın kesimlerde sulama suyuna karışan tuzlu suyun ürünlere zarar vermesi
- Değişen iklim şartları ile birlikte değişen/artan zararlı ve hastalıklar ve bunlarla mücadele
- Su ve rüzgar erozyonu
- Sıklığı ve şiddeti artan orman yangınları
- Tarımsal üretimin iklim krizinden etkilendiği kadar iklim krizini tetikleyen bir unsur olması

2. Tarımsal Üretim ile İlgili Sorunlar

- Değişen iklim şartlarını dikkate almayan üretim planlamaları
- Coğrafi ve diğer şartlara göre üretim planlaması yapılmaması, yanlış ürünün yanlış yere ekilmesi
- Mazot ve diğer girdi maliyetlerindeki artışlar
- Mazot başta olmak üzere aşırı girdi (gübre, pestisit, tohum vb.) kullanımı
- Tek tip/çeşit ürüne, aşırı girdiye ve aşırı toprak işlemeye dayalı, konvansiyonel üretim yöntemlerinin ağırlıklı olarak devam ettirilmesi; bundan kaynaklı artan ekonomik risk, tarım topraklarının organik maddece fakirleşmesi, tuzlanması, yetiştirilen ürünlerin hastalık ve zararlı direncinin düşmesi ve nihayetinde gelen verim ve kalite kaybı
- Topraklardaki organik madde azlığı
- Verim kaybı, ürün kayıpları
- Üründe kaliteye olan etkiler
- Toprak sürme/işleme şekli ve derinliği
- Yanlış ve randımsız sulama uygulamaları (Yer altı su rezervlerinin aşırı/ kontrolsüz kullanımı sonucu azalması ve bu kaynak için gittikçe daha derin kuyu açma ihtiyacı)
- Yanlış üretim uygulamalarının yer altı ve yer üstü su kaynaklarını kirletmesi; sanayi, evsel ve tarım kaynaklı kirlenen suyun tekrar tarımsal sulamada kullanılması

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

3. Tarımın Yapısal Sorunları

- Desteklemelerin alanda etkin olamaması ve desteklemeler konusundaki stratejik yaklaşım eksikliği
- Verimli sulama sistemleri ve altyapısı ile su varlığının sürdürülebilir yönetimi (salma sulama sistemlerindeki kullanım ve tasarruf sorunları, kaçak kuyuların yaygınlığı ve kontrolsüz su kullanımı)
- Coğrafi ve iklim krizi şartlarını, tarım ve çevreleyen ekosistem ilişkisini dikkate alan, katılımcı, bütüncül uzun vadeli politika, strateji ve planlamaların yetersizliği
- Ar-Ge yetersizliği (agroekoloji, onarıcı tarım gibi bütüncül yöntemlere geçişte gerekli olan Ar-Ge yetersizliği)
- Veri yetersizliği (tarımsal üretim ile ilgili güncel ve gerçek zamanlı veri yetersizliği)
- Tarım sigortaları konusu
- İşgücü eksikliği (gençlerin köyde kalmaması, yeni neslin tarımla uğraşmak istememesi, tarlada yapılan bedensel işlerin kimse tarafından istenmemesi)
- Ara teknik eleman eksikliği (Tarım Bakanlığı tekniker ve mühendislerinin eskisi gibi çiftçiye doğrudan ulaşmaması, doğrudan/sürekli teknik destek vermemesi)
- Büyükşehir Yasası'nın getirdiği, köy/mahalle statüsünde yaşanan değişikliklerin tarımsal faaliyetlere etkisi ve buna bağlı sorunlar.
- Yerel yönetim ile merkezi yönetim arasındaki iletişim sorunları ve politika uygulamalarındaki aksaklıklar
- Tarımın ekonomik ve finansal yönetimi ile ilgili sorunlar
- Demografik yapı ile ilgili sorunlar ve göç sorunu
- Tarımsal işletmelerin, büyüklük ve biçimlerini dikkate alarak uygun ve kârlı bir işletme modeli/sürdürülebilir ekonomik bir model ile yönetilememesi

4. Pazarlama ile İlgili Sorunlar

- Pazarlama alternatiflerinin darlığı
- Araçların fazlalığı, üreticiden tüketiciye pazarlama konusunda son yıllarda atılan adımlara rağmen yetersizlik
- Ürünlerde dayanıklılık, depolama yetersizliği/eksikliği
- Yerel ve ulusal, üretim ve pazarlama stratejilerinin yetersizliği
- Örgütlenme yetersizliği
- İzlenebilirlik ve şeffaflık (traceability & transparency) sistemlerinin yetersizliği nedeniyle doğa dostu üretim yapan çiftçinin ürünlerinin hak ettiği değerini bulamaması
- Tüketicinin denetim ve belgeleme sistemlerine güvensizliği

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

5. Çiftçi rgtlenmesi ve Katılımcılık Sorunları

- Kooperatif vb. yapıların etkinliğinin düşüklüğü; geçmişte inşaat kooperatifleri kaynaklı olumsuz tecrübelerden dolayı kooperatiflere olan güven düşüklüğü
- Bir kısım çiftçinin farkındalığının eksikliği ve çiftçilerin kendilerince haklı öncelikler sebebi ile uzun vadeli stratejilere uzak duruşu
- Bürokratik engeller ve zorluklar
- Mevzuat
- Stratejik planlama ve karar alma süreçlerine kadın çiftçiler başta katılımcılığın yeterince sağlanamaması

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. Üretim ile İlgili Çözüm Önerileri

- Değişen iklim şartlarını ve coğrafi koşulları dikkate alan üretim planlamaları
- Yerel girdi kullanımı ve kapalı sistem yaklaşımı
- Tek tip/çeşit ürüne dayalı risklerin önüne geçmek için ürün desenini çeşitlendirme
- Agroekoloji temelli yaklaşım ile onarıcı tarım uygulamalarına geçiş
- Toprak sürme/işleme şeklinde iyileştirme
- Su varlığının verimli kullanımı; su döngüsünü onaracak yağmur suyu hasadı, toprak sağlığı iyileştirmesi gibi yöntemlerin yaygınlaşması
- Toprağın organik madde miktarının artırılarak sağlıklı hale getirilmesi, böylelikle su ve karbon tutma kapasitesinin de artırılması
- Tarım bölgelerinin etrafını çevreleyen doğal alanların, ekosistemlerin sağlığının korunması
- Münavebe
- Kuru tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması
- Agroekoloji / onarıcı tarım gibi dönüşüm süreçlerinde ürün bazlı sorunların belirlenmesi ve çözüm odaklı çalışmaların yapılması

2. Yapısal Sorunlar ile İlgili Çözüm Önerileri

- Kuraklık ve aşırı yağış gibi hava olaylarına karşı erken uyarı sistemlerinin ve zarar önleme mekanizmalarının geliştirilmesi
- Su varlığının izlenmesi gibi iklim kaynaklı sorunların tespiti için teknolojik çözümlerin kullanılması ve veri elde edilmesi
- Tarım sayımı yapılması ve doğru stratejileri geliştirebilmek için temel verilerin güncel ve gerçek zamanlı elde edilerek güncellenebileceği bir sistem kurulması
- İklimle dirençli/uyumlu tarım konusunda Ar-Ge faaliyetleri, örnek çiftliklerin oluşturulması
- Tarım teknolojilerinde gelişmelerin takip edilmesi ve üreticinin bu teknolojileri kullanması için eğitim, erişim ve finansman yönünden desteklenmesi
- Agroekoloji temelli onarıcı tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması
- Coğrafi özellikleri ve iklim krizi şartlarını dikkate alan, tarım ve çevreleyen ekosistem ilişkisini dikkate alan, katılımcı, bütüncül, uzun vadeli politika, strateji ve planlamaların yapılması
- Destekleme politikalarının gözden geçirilmesi ve çiftçiye daha etkin destek sağlanması

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

- Verimli su kullanımı ve sulama sistemlerinin modernizasyonu için teşviklerin artırılması (salma sulama sistemlerinin yerine damlama sulama gibi daha verimli, basınçlı ve kapalı sistem sulama yöntemlerinin sulama birlikleri eliyle teşvik edilmesi)
- Tarımsal girdiler konusunda üreticilerin ve işletmelerin kendine yeterli döngüler oluşturabilmeleri yönünde strateji, eğitim, uygulama ve destekleme faaliyetleri
- Tarım bölgelerinin etrafını çevreleyen doğal alanların, ekosistemlerin sağlığının korunması, bunun için devlet destekli teşvikler oluşturulması
- Dayanıklı yerel tohumların kullanılmasının yaygınlaştırılması, enstitüler aracılığı ile dayanıklı standart tohum üretiminin çeşitlenmesi ve yaygınlaşması; üretilen sözkonusu yerel tohumların çiftçiye ulaştırılması, katılımcı ıslah yönteminin benimsenmesi
- Çiftçilere alternatif gelir kaynakları, katma değerli üretim ve pazarlama stratejileri konusunda eğitimler düzenlenmesi, kısa tedarik zincirlerinin geliştirilmesi
- Tarım sigortası konusunun katılımcı, çiftçinin sorunlarını çözecek biçimde yeniden değerlendirilmesi
- Tarım işçisi eksikliği sorununun İş ve İşçi Bulma Kurumu ve teknoloji ile çözülmesi
- Ara teknik elemanların yetiştirilmesi ve üreticiye doğrudan alanda hizmet vermelerinin sağlanması; orman yangınlarına karşı ulusal, bölgesel ve yerel eylem planlar hazırlanması; öncesi, sırası ve sonrası için paydaşlarla birlikte çalışılması; orman köylüsü kavramının yeniden irdelenmesi
- Ani hava olayları ve değişikliklere karşı dirençli örneklerin derlenmesi, bu konudaki iyi deneyimlerden çiftçilerin haberdar olması; bu konuda çiftçilerin bilgiye erişebileceği bir veri tabanı / kaynak yayının oluşturulması
- Geleneksel/bilge çiftçilikte uygulanan yöntemlerin ve halk takviminin değişen iklimlerle birlikte nasıl bir değişime uğradığının ve bu değişime ayak uydurma konusunda denemeler yapan çiftçilerin bu bilgilerinin derlenmesi ve diğer çiftçiler ile paylaşım kanallarının oluşturulması
- Makina parkları yolu ile ortak araç kullanımı (özel girişimler, kooperatifler, ziraat odaları vb. eliyle)

3. Pazarlama ile İlgili Çözüm Önerileri

- Bu konuda çiftçinin kapasitenin geliştirilmesi
- Tüketicinin gıdasını sahiplendiği, üretime ortak olduğu Topluluk Destekli Tarım modellerinin geliştirilmesi
- Pazarlama alternatiflerinin çoğaltılması
- Aracı sayısını azaltacak kısa tedarik zincirlerinin kurulması
- Pazarlamada karbon ayak izinin düşürülmesi; yerel tüketimin teşvik edilmesi ve ürünlerin mümkün mertebe yerel üretilip yerel tüketilmesi; yerelde şartların izin

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

verdiği ölçüde çeşitlilik sağlanması; işleme, depolama ve lojistik işlemlerinin verimli olması

- Doğa dostu üreten çiftçinin ürünlerinin hak ettiği değeri bulabilmesi için pazarlama ve iletişim faaliyetlerinde temiz gıdanın, besleyicilik ve zehirsizlik gibi değerlerinin tüketicinin anlayacağı şekilde anlatılması, doğa dostu üreticinin bilinirlik ve görünürlüğünün artırılması

4. Çiftçi Örgütlenmesi ve Destekleme ile İlgili Çözüm Önerileri

- Kooperatifler arası işbirliği ve dikey entegrasyona önem verilmesi
- Kooperatiflerin güçlendirilmesi ve çiftçiler arasında dayanışmanın artırılması
- Çiftçi eğitim programlarının genişletilmesi, çiftçiden çiftçiye aktarımın önceliklendirilmesi ve iklim krizine dirençli hale gelmek konusunda bilinçlendirme çalışmalarının yapılması
- Çiftçilere yönelik finansal desteklerin artırılması ve sürdürülebilir tarım uygulamalarına geçişin teşvik edilmesi
- Tarımda verimlilik adına ortak makina parklarında çiftçinin onarıcı dönüşüm için gerekli olan farklı makina ve ekipmanlara ve mümkünse daha gelişmiş teknolojik araçlara erişiminin artması
- Kadın çiftçilerin de katılımını dikkate alarak katılımcı çözüm önerileri, stratejilerin geliştirilmesi
- Çiftçilere yerinde teknik destek ve eğitim sağlanması, toprak ve su analizlerinin yaygınlaştırılması
- Çiftçi-tüketici ilişkisinin güçlendirilmesi
- Yerel ve merkezi yönetim arasında daha etkin iletişim ve işbirliğinin sağlanması.
- Politika uygulamalarında çiftçilerin ve yerel toplumun katılımının artırılması ve karar alma süreçlerine dahil edilmesi
- Tarımsal araştırma ve geliştirme faaliyetlerine daha fazla yatırım yapılması ve bilgi paylaşımının artırılması
- Tarımsal yayım faaliyetlerinin çağa ayak uydurması, davranış değişikliği biliminden faydalanması

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

Proje İçin neriler:

- Metodoloji, herhangi bir alanda çalışmanın temelini oluşturan ve sürecin doğru bir Şekilde yürütülmesini sağlayan kritik bir unsurdur. Tarım alanında da metodolojik yaklaşımlar, işlemlerin etkin bir Şekilde gerçekleştirilmesi ve sonuçların doğru bir Şekilde değerlendirilmesi için oldukça önemlidir. Süreçlerin metodolojiye dayandırılması, tarımsal faaliyetlerin sürdürülebilirliğini artırmak için gereklidir. Örneğin, doğru toprak analizleri yapmak, uygun sulama yöntemlerini belirlemek, verimli tohum seçimleri yapmak gibi adımların metodolojik bir yaklaşımla gerçekleştirilmesi, tarımsal üretimin kalitesini ve verimliliğini artırabilir. Bu nedenle, tarım alanında çalışanların metodoloji konusunda eğitim almaları ve bu prensiplere uygun olarak hareket etmeleri önemlidir. Metodolojik bir yaklaşımın benimsenmesi, tarımsal faaliyetlerin etkinliğini artırırken, aynı zamanda sürdürülebilirliğini de sağlayabilir. Tarımsal yayım ve iletişim alanında uzman birinden yardım almak hem bu açıdan hem de projenin yaygınlaştırılması açısından kritik bir öneme sahip.
- Çiftçilerin motivasyonu, tarımsal faaliyetlerin başarılı bir Şekilde yürütülmesi ve sürdürülebilirliği için hayati önem taşır. Bu nedenle, çiftçilerin motivasyonlarını artırmak ve onları teşvik etmek son derece faydalı olabilir. Çeşitli dllendirme yöntemleri, çiftçilerin daha fazla çaba sarf etmelerini teşvik edebilir ve onların tarımsal uygulamalarda daha başarılı olmalarını sağlayabilir. Örneğin, tarımsal yeniliklere ve sürdürülebilir uygulamalara uyum sağlayan çiftçilere teşvik primleri vermek veya başarılarına göre çeşitli ödüller sunmak motivasyonlarını artırabilir ve onları daha fazla katılıma teşvik edebilir. Bu Şekilde çiftçilerin motivasyonunu artırarak tarımsal faaliyetlerin verimliliği ve sürdürülebilirliği artırılabilir.
- Alanlarında yüksek bilgi birikimine sahip birçok ifti, çeşitli maddi ve manevi nedenlerden dolayı harekete geçmekte zorlanmaktadır. Ancak, bu noktada projenin izlediği yol önemli olacaktır nk doğru bir Şekilde tasarlanmış ve uygulanmış bir proje, bu çiftçiler üzerinde önemli bir etki yaratabilir ve kaldıraç etkisi gösterebilir. Proje, iftilere yeni fırsatlar sunarak motivasyonlarını artırabilir ve harekete geçmelerini teşvik edebilir. Özellikle, projenin çiftçilere sağladığı desteklerin maddi ve manevi açıdan önemli olduğu unutulmamalıdır. Örneğin, teknik danışmanlık, eğitim programları veya pazarlama imkanları gibi avantajlar, çiftçilerin projelere katılımlarını ve uygulamalarını artırabilir. Bu Şekilde, projeler, bilgi birikimi yüksek olan ancak harekete geçmekte güçlük çeken çiftçilerin potansiyelini ortaya çıkararak tarımsal alanlarda pozitif bir değişim yaratılmasına katkı sağlayabilir.
- İzleme ve değerlendirme çalışması projenin geneli için oldukça önemli. Çiftçi refahı, biyoçeşitlilik, su ve toprak sağlığı gibi faktörlerin düzenli olarak izlenmesi ve değerlendirilmesi, onarıcı tarımın etkinliğini belirlemede kritik bir rol oynamaktadır. Bu

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

nedenle, izleme ve değerlendirme toplantıları dzenlenerek çiftçilere bu konuda bilgilendirme yapılmalı ve gerektiğinde destek sağlanmalıdır. Bu şekilde, onarıcı tarım uygulamalarının sürdürülebilirliği ve başarısı artırılabilir. Ayrıca, onarıcı tarım denildiğinde kimin ne anladığı da bir sorun oluşturabiliyor. Onarıcı tarım, tarım faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini ve çiftlik ekosistemlerinin sağlığını iyileştirmeyi amaçlayan bir yaklaşımdır. Ancak, bu yaklaşımın başarılı olabilmesi için izleme ve değerlendirme faaliyetlerinin önemi büyüktür.

- Tarımsal sektördeki kriz yönetimi sorunlarına karşı çözüm arayışları önem taşımaktadır. Üreticilere teknik koruma yöntemlerini öğretmek ve uygulamalarını teşvik etmek, bu süreçte kritik bir rol oynayabilir. Ayrıca, çiftlik seçiminde monokültür yerine polikültür yaklaşımına geçiş önemlidir; çünkü bu, biyoçeşitliliği artırır ve tarımın sürdürülebilirliğini sağlar. Tüm paydaşların bir araya gelmesi ve güç birliği yapması da kriz yönetiminde kritik bir adımdır.
- Yağmur suyu hasadı gibi yenilikçi projeler, tarımsal üreticilere çeşitli olanaklar sunabilir. Bu tür projeler seçilen çiftliklerde uygulanarak üreticilere gösterilebilir ve deneyimlemelerine olanak sağlayabilir. Ayrıca, çiftçiler arasında örgütlenme ve sürdürülebilir pazarlama stratejilerinin geliştirilmesi de önemlidir. Bu, üreticilerin daha iyi fiyatlarla ürünlerini pazarlayabilmesini ve ekonomik sıkıntılarla başa çıkmasını sağlayabilir.

